

Almqvist & Wiksell satsar på efterbehandling

Utvecklingen av efterbehandlingsutrustning tog ett stort steg framåt på Drupa och i centrum för diskussionerna stod CIP4 och JDF-formatet. Att samla all information om ett jobb i en digital fil och integrera den i produktionsflödet möjliggör snabbare produktion med mindre risk för fel. Grafiskt Forum besökte Almqvist & Wiksell Tryckeri i Uppsala som satsar hårt på det egna binderiet.

Lars Adolfsson, Almqvist & Wiksells VD sedan 2001.

Text & foto Jonas Hedman
jonas.hedman@textograf.com

Almqvist & Wiksell är ett komplett grafiskt företag med prepress, tryck och ett omfattande bokbinderi. Företaget har 61 anställda och produktionen inkluderar läromedel, kartor, tidtabeller, kataloger, almanackor samt framförallt fyrfärgsböcker och annan bokliknande produktion. De två sistnämnda kategorierna står för 75 procent av omsättningen.

Sedan 2001 ingår A&W tillsammans med Sundbybergstryckeriet Alfa Print i koncernen Infigo som har fem ägare. För ett år sedan valde man dock att avveckla koncernledningen vilket innebär att A&W och Alfa Print nu enbart utnyttjar samarbetsfördelarna. Alfa Print står för större delen av reproarbetet och kundhanteringen medan A&W tar hand om merparten av försäljningen, efterbehandlingen och bokjobben.

STORT BOKBINDERI ▶ Almqvist & Wiksell har två fyrfärgsarkpressar i storformat, en rulloffsetpress med två färgverk samt ett i det närmaste komplett bokbinderi där drygt hälften (35 stycken) av företagets anställda arbetar. Pressarna går dygnet runt i treskift medan binderiet arbetar i tvåskift. Maskinparken uppgraderas kontinuerligt och de senaste tre åren har man investerat 45 miljoner kronor i grafisk teknik.

Eftersom boktillverkningen är en så stor del av produktionen köpte A&W för 2,5 år sedan en helautomatisk trådbindningsmaskin av märket Multiplex som det bara finns tre installationer av i Sverige. Den kan hantera 15 arkdelar och har två symaskiner som syr ihop arkdelarna i ryggen. Därefter passerar boken genom en Kolbus inhängningslinje (hårda omslag) eller en limbindningslinje (mjuka omslag) innan den är klar.

Lars Adolfsson är VD för Almqvist & Wiksell Tryckeri och berättar att binderiet både tar in externa jobb och lägger ut delar av den egna efterbehandlingen:

– Det är viktigt att ha lite överkapacitet i binderiet eftersom produktionstiderna är så korta. Om ett jobb är försenat måste man kunna stoppa in ett annat och vi försöker hålla 120 procents beläggning. Tekniskt sett klarar vi av nästan all efterbehandling i huset undantaget laminering, UV-lack och wire-o-bindning som vi lägger ut.

FLER SMÅ UPPLAGOR ▶ Tekniken medför att produktions- och leveranstider kortas alltmer. Kan man minska leveranstiden så är det ett användbart försäljningsargument.

– Eftersom det blir allt fler små upplagor är det viktigt att ha efterbehandlingen i huset. Då blir det lättare kan sköta samordningen

Lim läggs på de försydda arken.

mellan prepress-tryck-binderi. Kunderna ställer höga krav på pris och leveranssäkerhet och därför kan man inte vara i händerna på andra, förklarar Adolffson.

– På bara 5–6 år har produktionstiden halverats. Förutom tekniken beror det även på förbättrad logistik.

– Jag tror att externa binderier måste nischas sig för att på sikt kunna konkurrera. Ledtiderna blir långa vid den extra transport som tillkommer och när den sker i kyla på vintern så påverkar det även papperet negativt.

CIP4 och JDF ▶ Syftet med JDF (Job Definition Format) är att samla all information om ett jobb (skärmärken, utskjutning, antal sidor etc) i en digital fil som sedan följer med genom hela produktionen utan att man behöver skriva in informationen på nytt.

– Jag ser JDF som en samordnare som gör produktionen snabbare, effektivare och minskar risken för fel. I dagsläget har vi stöd för JDF i prepress, tryckpressar och en falsmaskin. När vi investerar i binderimaskiner nästa gång kommer dessa ha JDF-stöd, förklarar Adolffson och berättar att nästa större inköp förmodligen blir en ny limbindare.

– Det är verkligen bra att alla större leverantörer har öppnat sig för detta och anpassar sina system efter den här standarden.

Limmet värms i en ugn ("u-båten").

En gasremsa läggs på ryggen.

Det hårda omslaget fästs på ryggen.

OMÖJLIGT ATT FÖRPRODUCERA ▶ Den grafiska branschen skiljer sig mot andra producerande industrier på flera sätt. Ett faktum är att det till skillnad från bland annat verkstads-, bil- och medicinindustrin inte går att förproducera någonting – det går inte att göra något på lager.

– Allt tryck är orderstyrt, det vill säga ingen trycksak är en annan lik – alla jobb har olika format, papper etc. Man kan inte skapa några halvfabrikat utan man måste vänta tills kunden bestämt sig innan man kan börja producera, förklarar Adolffson.

Alla maskiner måste ställas om inför varje jobb och därför kan JDF bli något väldigt positivt.

KARTPRODUKTION ▶ Almqvist & Wiksell är en av Sveriges största karttillverkare och har avtal med Vägverket men producerar till hela Norden. Kartproduktion innebär tunga filer och man har tagit fram egna program så att man kan köra ut dem direkt till CtPn.

– Tack vare det stora pressformat (102x142) så får vi en effektivare efterbehandling eftersom det blir färre arkdelar. Vi har sparat upp till 80 000 kronor på ett jobb tack vare storleken på arken som gör att vi kan falska med dubbel hastighet.

Omkring fem procent av kartorna trycks på materialet Tyvek som är en plast som tål väta och är betydligt slitstarkare än papper. Materialet är tio gånger dyrare men

För 1,5 år sedan trycktes "Läkemedelsboken" i rulloffsetpressen, en 1100 sidor tjock volym i en upplaga på 90 000 ex. Produktionen kunde följas online via ett webbaserat program där Apoteksbolaget till och kunde se när boken levererades till de olika apoteken.

mycket funktionellt eftersom det går att applicera många falsveck.

A&W:s kartproduktion har ökat i omsättning flera gånger om de senaste åren och står idag för 15 procent av omsättningen.

PRODUKTION, EFTERBEARBETNING OCH DISTRIBUTION ▶ För 1,5 år sedan tryckte A&W Läkemedelsboken, en 1100 sidor tjock volym i en upplaga på 90.000 ex. Den trycktes i rulloffsetpressen och förutom prepress, tryck och efterbehandling skötte A&W även distributionen. Produktionen var ett samarbete med Alfa Print som skötte IT-hanteringen i projektet.

– Alfa Prints IT-killar tog fram ett webbaserat program med vilket Apoteksbolaget hade möjlighet att se var i produktionen boken var, när boken levererades till de olika apoteken och så vidare.

– Denna typ av helhetslösningar – där vi är mer inne hos kunden och de ser mer hos oss – är något vi vill fortsätta att utveckla, avslutar Lars Adolfsson.

PLÅTEXPONERING ▶ Trots att Almqvist & Wiksell ligger i framkant när det gäller ny teknik så har de kvar sin utrustning för plåtexponering. Anledningen är att de har ett filmföråd med läromedelsmaterial som

Helautomatisk trådbindningsmaskin av märket Duplex. Den kan hantera 15 arkdelar och har två symaskiner som syr ihop arkdelarna i ryggen.

de regelbundet gör tilltryckningar ifrån.

Almqvist & Wiksell är också förknippat med almanacksproduktion och hade faktiskt monopol på det fram till 1971.

Senaste stora jobbet genomfördes också i rulloffsetpressen då de under sommaren tryckte två miljoner tidtabeller åt SL.

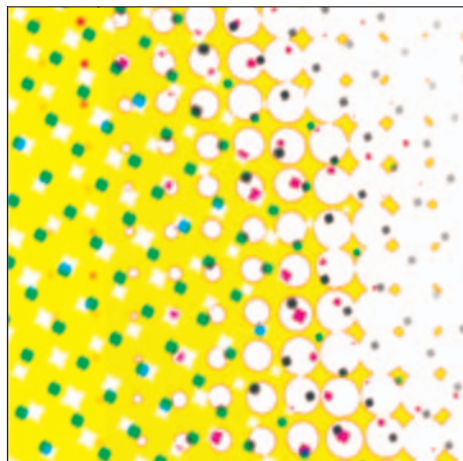
Grundat: 1839

Antal anställda: 62 (prepress 6, tryck 11, binderi 35, sälj/adm. 10)

Omsättning: 90 miljoner

Prepress: En CTP i storformat (130x170) som hanterar tre olika plåtstorlekar

Presspark: Två fyrfärgsarkpressar av märket KBA/Rapida: en 32-sidig i formatet 102x142 och en 16-sidig (74x105). Den senare har även lacktorn och vändverk (skön- och vidertryck). Samt en tvåfärgare Solna C96 rulloffsetpress med möjlighet att köra dubbelbana. Den har också en specialfals för almanacksproduktion. Bokbinderi: En helautomatisk Multiplexmaskin för trådbindning i ryggen, fem falsmaskiner, en Kolbus inhängningslinje för hårband, en Kolbus limbindningslinje för mjukband och en klammermaskin.

**Åtta av tio grafiska företag vill konkurrera på lika villkor!
De har kollektivavtal!**

